

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä postilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä postilain muuttamisesta (HE 29/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Elina Thorström, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntösihteerit Katja Fokin, ulkoasiainministeriö
- johtaja Petri Aaltonen, Itella Oyj
- tiedonsaantijohtaja Teuvo Heikkonen, Näkövammaisten Keskusliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Maailman postiliiton yleissopimuksen.

Esitys sisältää lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös postilakia muutettavaksi siten, että näkövammaisilla olisi oikeus lähettää pistekirjoitusta sisältäviä lähetyksiä postimaksutta lentolisämaksua lukuun ottamatta. Ehdotus vastaisi nykyistä käytäntöä. Velvollisuus tarjota näkövammaiselle mahdollisuus lähettää pistekirjoitustuotteita ilman postimaksua kohdistuisi postiyritykseen, jolle on toimiluvassa asetettu velvollisuus toimia Maailman

postiliiton yleissopimuksen mukaisena nimettyinä operaattorina.

Esityksessä ehdotetaan myös hyväksyttäväksi varauma yleissopimuksen sokeainlähetyksiä koskevaan artiklaan, mikä mahdollistaisi sen, että Suomi voisi järjestää asian edellä mainitulla tavalla. Yleissopimuksen sokeainlähetyksiä koskeva artikla on ehdotettua postilain muutosta laajempi.

Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Laki yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettä-

vänä ajankohtana mahdollisimman pian. Laki postilain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan

voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen tavoitteena on hyväksyä kansallisesti Suomen sitoutuminen Maailman postiliiton yleissopimukseen, joka on hyväksytty Dohan kongressissa vuonna 2012. Lisäksi tarkoituksena on saattaa kansallisesti voimaan Maailman postiliiton yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Yleissopimuksen tavoitteena on parantaa kansainvälisen postiliikenteen toimivuutta, tehokkuutta sekä alan toimijoiden yhteistyötä. Esityksen tavoitteena on myös tuoda lain tasolle säännös näkövammaisten oikeudesta lähettää pistekirjoitusmateriaalia ilman postimaksua.

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää hyvänä sitä tavoitetta, että kansallisesti edistetään näkövammaisten mahdollisuutta saada heidän tarvitsemaansa aineistoa helposti käyttöön. Näkövammaiset ihmiset ovat tiedonsaantinsa osalta hyvin haavoittuvassa asemassa valtaväestöön verrattuna, ja siksi kaikki tukitoimet heidän tiedonsaantinsa parantamiseksi ovat perusteltuja. Ehdotettu postilain muutos edistää ja varmistaa näkövammaisten perusoikeuksien toteutumista, kun näkövammaisten oikeudesta lähettää pistekirjoitustuotteita postimaksutta säädettäisiin jatkossa lain tasolla. Ehdotus vastaa tältä osin nykyistä käytäntöä.

Esityksen mukaan postimaksuttomuuden piiriin eivät kuuluisi näkövammaisten lähettämät äänikirjat ja näkövammaiselle suunnatut apuvälineet. Oikeus postimaksuttomiin lähetyksiin ei myöskään kuuluisi näkövammaisten järjestöille. Postiyleissopimuksen 7 artiklan mukaan nämä kuitenkin kuuluisivat sopimuksen perusteella postimaksuttomuuden piiriin. Esityksessä ehdotetaan, että Suomi jättäisi varauman sokeainlähetyksiä koskevaan artiklaan, jotta Suo-

mi voisi järjestää asian yleissopimuksen 7 artiklasta poikkeavalla tavalla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että näkövammaisten tukeminen toteutetaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja siten, että järjestelmän ylläpito aiheuttaa mahdollisimman vähän kustannuksia. Asiantuntijakuulemisessa on esitetty muun muassa, että postilähetysten tarkistaminen on työlästä ja säännöksen laajentaminen kattamaan myös muut kuin pistekirjat voisi lisätä järjestelmän väärinkäyttöä.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kannattaa nykyisen toimivan järjestelmän säilyttämistä. Näkövammaisen voi lähettää pistekirjoituksella laadittua materiaalia postimaksutta, mutta samalla näkövammaiset saavat tarvitsemaansa aineistoa ilman postimaksua näkövammaisten kirjastosta (ml. äänitteet), ja näkövammaisten järjestöt saavat tukea postimaksuihin Raha-automaattiyhdistykseltä. Koska sopimuksella turvattava asia on siten valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa jo nykyisin toteutettu edellä mainituin toimenpitein, valiokunta katsoo, että sopimuksen varauman jättämiseltä edellyttämä välttämättömyysvaatimus täyttyy. Hallituksen esityksen mukaan Raha-automaattiyhdistys on vuosina 2010–2013 myöntänyt 792 000 euroa vuosittain avustuksena näkövammaisjärjestöille postimaksujen suorittamiseen. Äänikirjoja on saadun selvityksen mukaan myös saatavilla entistä enemmän sähköisesti, mikä vähentää postituskulujen merkitystä. Tulevaisuudessa sähköisten äänikirjojen osuus tulee edelleen lisääntymään.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun yleissopimuksen,

että eduskunta hyväksyy tehtäväksi hallituksen esityksessä tarkoitetun varauksen sopimuksen 7 artiklaan ja

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kalle Jokinen /kok
vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Thomas Blomqvist /r
Markku Eestilä /kok
Ari Jalonen /ps
Jukka Kopra /kok (osittain)
Merja Kuusisto /sd

Suna Kymäläinen /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /kok
Eila Tiainen /vas (osittain)
Ari Torniainen /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Oras Tynkkynen /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.